

Z żalem zawiadamiamy, że 19 stycznia 2025 roku zmarła w wieku 88 lat

Mirosława CHRZANOWSKA
Profesor doktor habilitowana nauk rolniczych

Prof. Mirosława Chrzanowska urodziła się w 1936 roku w Przemyślu. Studia na Wydziale Rolniczym Wyższej Szkoły Rolniczej w Poznaniu ukończyła w 1959 roku. Bezpośrednio po studiach podjęła pracę w Oddziale Instytutu Hodowli i Aklimatyzacji Roślin w Żelaznej k. Skierniewic. Stopień doktora nauk rolniczych uzyskała w 1974 roku po obronie rozprawy pt. „Ocena odporności ziemniaka na wirus Y na podstawie sztucznego zakażenia roślin w szklarni”, której promotorem był prof. dr hab. Władysław Błaszczak, doktora habilitowanego – na podstawie rozprawy pt. „Zmienność reakcji ziemniaka na wirus M” w 1986 roku, a tytuł profesora nauk rolniczych w 1995 roku. Wszystkie stopnie uzyskała w Wyższej Szkole Rolniczej, obecnie Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu.

Prof. M. Chrzanowska przez 55 lat była związana z Instytutem Hodowli i Aklimatyzacji Roślin, w tym 30 lat (1966-1996) pracowała w wyodrębnionym z IHAR, Instytucie Ziemniaka, Oddział w Młochowie.

Prof. M. Chrzanowska prowadziła badania w zakresie biologii wirusów ziemniaka, ich identyfikacji, charakterystyki szczepów i określenia ich zmienności, wykorzystania szczepów wirusów do oceny odporności roślin na wirozy oraz określenia reakcji roślin na infekcje. Po raz pierwszy w Polsce wykryła i zidentyfikowała szczepy nekrotyczne wirusa Y ziemniaka (PVY), łagodny i ostry, wirusa nekrozy tytoniu (TRV, zwanego rattle) oraz wirusa bukietowatości ziemniaka (TBRV) i wirusa mozaiki lucerny (AMV) na ziemniakach rosnących w warunkach polowych. Ponadto, opisała objawy na ziemniaku wywoływane przez tzw. wirusy „nieziemniaczane”, np. wirus mozaiki tytoniu (TMV) i wirus mozaiki ogórka (CMV). Scharakteryzowała reakcję wielu odmian ziemniaka na wirusy: wirus liściozwoju (PLRV), wirus Y ziemniaka (PVY), wirus X ziemniaka (PVX), wirus M ziemniaka (PVM) i wirus S ziemniaka (PVS) oraz na kwarantannowy wiroid wrzecionowatości bulw (PSTVd). Prof. M. Chrzanowska wiele prac poświęciła ocenie odporności roślin na choroby wirusowe.

Była współtwórcą systemu oceny odporności na wirusy odmian ziemniaka dla celów rejestracji, nasiennictwa i hodowli i wielokrotnie prowadziła szkolenia w tym zakresie.

Prof. M. Chrzanowska współpracowała z placówkami pokrewnymi w kraju (IBB, SGGW, IUNG, IOR) oraz zagranicą (INRA we Francji, Instytutem Ziemniaka w Gross Lüsewitz w Niemczech, Uniwersytetem Rolniczym w Keszthely na Węgrzech, Instytutem Genetyki Rosyjskiej Akademii Nauk im. N. I. Wawilowa w Sankt Petersburgu). W 1971 roku odbyła 4-miesięczny staż naukowy w IPO w Wageningen (Holandia). Na bazie dobrze scharakteryzowanych fenotypowo, przez prof. M. Chrzanowską, materiałów powstało wiele prac genetycznych i molekularnych.

Prof. M. Chrzanowska opublikowała ponad 100 oryginalnych prac naukowych (w tym wiele w języku angielskim) i ponad 50 artykułów popularnonaukowych. Jest autorką rozdziału pt. „Symptomatologia chorób wirusowych” w podręczniku „Biologia ziemniaka” wydanym pod red. Wojciecha Gabriela (PWN 1985). Jest współautorem patentu „Sposób otrzymywania roślin odpornych na wirus Y ziemniaka”, uzyskanego przez IBB PAN w Warszawie (2004). Była przedstawicielem Polski w Grupie Ekspertów ds. Standaryzacji Sadzeniaków Ziemniaka przy EWG, w której przez pięć lat pełniła funkcję wiceprzewodniczącej Grupy Sprawozdawców.

Przez wiele lat Prof. M. Chrzanowska była członkiem Rady Naukowej Instytutu Ziemniaka w Boninie i Instytutu Hodowli i Aklimatyzacji Roślin w Radzikowie, gdzie była wiceprzewodniczącą Rady oraz przewodniczącą Komisji Ekonomiczno-Organizacyjnej. Była promotorem trzech przewodów doktorskich.

Polskie Towarzystwo Fitopatologiczne na XV Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu w dniu 9 września 2014 roku, w uznaniu zasług Profesor Mirosława Chrzanowskiej nadało Jej Godność Członka Honorowego PTFit.

Za osiągnięcia w pracy zawodowej Profesor Mirosława Chrzanowska została uhonorowana Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (2001), Złotym Krzyżem Zasługi (1986), Srebrnym Krzyżem Zasługi (1977), medalami 30-Lecia PRL (1974), Zasłużony dla Ziemi Koszalińskiej (1984) oraz odznaką Zasłużony Pracownik Rolnictwa (1985). Otrzymała nagrodę zespołową I stopnia Ministra Rolnictwa za pracę pt. „Ocena odporności na wirusy odmian i materiałów hodowlanych” (1981), Nagrodę Państwową II stopnia za pracę pt. „Opracowanie metod hodowli odpornościowej i uzyskanie ziemniaków odpornych na wirusy Y i liściozwoju” (1984), wyróżnienie Wydziału V Nauk Rolniczych, Leśnych i Weterynaryjnych Polskiej Akademii Nauk za współautorstwo cyklu wybitnych prac pt. „RNA genomu patogenów roślin użytkowych – struktury, funkcje, kontrola, rozprzestrzenianie” (1999).

Profesor Mirosława Chrzanowska prowadziła działalność społeczną. Opracowała kronikę miejscowości Młochów, w oparciu, o którą powstało kilka prac magisterskich (SGGW), dyplomowych i doktorskich, a ukoronowaniem tych działań było wykorzystanie jej materiałów przez Marka Cabanowskiego do książki „Domy i ludzie”, a także do napisania i wydania ze swoją córką Renatą Lebecką pierwszej książki o Młochowie pt. „Stare dzieje Młochowa i historie ludzi z nim związanych”.

Profesor M. Chrzanowska na temat historii Młochowa wygłosiła wiele prezentacji w szkołach podstawowych na terenie gminy i w Nadarzyńskim Ośrodku Kultury. Poza tym zgromadziła zbiory ciekawostek o ziemniaku, kartki z historii Oddziału IHAR w Młochowie z lat 1967-2005 oraz zebrała utwory na temat ziemniaka w czterech tomach, po 50 stron każdy, o wspólnym tytule „Ziemniak w poezji i literaturze pięknej”.

Od wielu lat co miesiąc wspierała finansowo fundację „Labrador”, szkolącą psy przewodniki i psy asystujące oraz kampanię „Ratuj konie”.

Żegnając z wielkim żalem śp. Profesor Mirosławę Chrzanowską, Dzieciom, Rodzinie szczerze wyrazy współczucia składają

Dyrektor, Rada Naukowa i Pracownicy
Instytutu Hodowli i Aklimatyzacji Roślin
Państwowego Instytutu Badawczego

Nabożeństwo żałobne odbędzie się w MŁOCHOWIE, dnia 31 stycznia 2025 roku o godz. 12.00 w Kościele pw. św. Michała Archanioła, po którym nastąpi wyprowadzenie na cmentarz miejscowy.